

történhet meg az, hogy referált, neves folyóiratokban angol szerzők tollából olyan, teljesen dezinformatív cikkek születnek a paleobotanika területén, amelyek ugyan a hazai kutatók körében felháborodást váltanak ki, de a valós adatok mégsem kerülnek a nemzetközi tudományos köztudatba.

Az utóbbi években az emberi tevékenység környezetre gyakorolt hatásának vizsgálata világszeretű előretört. Kifejezetten ilyen jellegű publikációk közlésére új folyóiratok jelentek meg, amelyeket rossz gazdasági helyzetünk miatt nem tudunk megrendelni, gyakran csak egy-egy külföldi tanulmányút során találkozunk velük.

1995 októberében egy, a European Science Foundation által szervezett ülésen sűrűsödtek körülöttem úgy össze ezek a kérdések és problémák, hogy elérték a kritikus mennyiséget, s döntésre jutottam. Akkor vált számomra egyértelművé, hogy az eddig csak hazai kutatókra tervezett gyűjtésemet nemzetközileg is elérhetővé kell tennem [2].

Egy 1995. évi nyertes NIIF-pályázat segítségével lehetőségünk nyílt rá, hogy adatbázisunkat 1996 novemberétől hálózaton szolgáltatassuk, magyar és angol nyelven, s reméljük, sokaknak hasznára válik. Ettől lehetséges lesz, hogy az igénybevétel mértékét regisztráljuk. Kérünk is minden fel-

használót, hogy véleményüket, tapasztalataikat, további igényeiket közöljék velünk. Munkánkat nem zártuk még le, folyamatosan szeretnénk rendszerünket bővíteni, naprakész állapotban tartani. Örömmel fogadunk minden új adatot, ha bárki úgy dönt, hogy e fórumon is hajlandó azt terjeszteni. Egy adatbázis ugyanis felhasználók nélkül kidobott pénz. Van-e egyáltalán, és ha igen, mi az az információs fórum az Interneten kívül, ahol a számítógépek világában nem túl otthonosan mozgó emberek is megismerkedhetnek a már rendelkezésre álló lehetőségekkel, s nem fektetnek be hosszú, fáradságos munkát olyasvalamibe, ami már létezik, csak nem tudnak róla.

Irodalom

- [1] MEDZIHRADESKY Zs.: Archeobotanikai és holo-cén palinológiai adatbázis. = Múltunk jövője '95. Kivonatok, p. 32-33.
- [2] MEDZIHRADESKY Zs.: Új adatbázis a Természettudományi Múzeumban. = DAT '95. A Magyar Adatbázisforgalmazók V. konferenciája és kiállítása.

Medzihradzky Zsófia
(Magyar Természettudományi Múzeum
Növénytár)

„96 oldalon '96-tól '96-ig”

A jubileumi kiadványok egyik jellegzetessége, hogy címdoldaluk „környékén” részletesen közlik létrejöttük valamennyi körülményét. A mi kiadványunk sem tér el ettől a szokástól. Íme: „Megjelent a Honalapítás Millecentenáriuma évében a Magyarok Világszövetsége és a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége által rendezett Magyarok IV. világkongresszusa és tudóstalálkozója alkalmából ... a Demján Sándor Alapítvány, a Magyar Szabadalmi Hivatal, a Magyarok Világszövetsége és a Millecentenáriumi Emlékbizottság támogatásával [és] a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége, az Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár és a Better Kiadó együttműködésével.”

A kiadványnak két érdemi – konkrétan a magyarok cselekedeteiről és nagyjairól, illetve az ezeréves magyar iskoláról szóló része van. Az elsőként említett rész történelmi áttekintés, kezdve a gazdaságföldrajzi és geopolitikai kereteken mint a későbbi fejlődés mikéntjét meghatározó tényezőknél – egészen „jövők föltalálásáig” érve. E rész első felére a „szökdeléses” előadásmód a jellemző, a módszeresebb tárgyalás körülbelül a kiegyezés utáni fejlődéssel kezdődő második fél sajátja. Ez

utóbbiban is emigráns atom- és egyéb tudósainkról írtak a legérdekesebbek és legszínvonalasabbak, úgyhogy az embernek e passzusok olvastán az a benyomása támad, hogy eredetileg egy olyan „magtanulmány” komponensei voltak, amely az időben hátrafelé növekedett az alkalom okán.

A kiadvány második része – Az ezeréves magyar iskola az új évezred küszöbén címen – az imént említett emigráns tudósoknak azokat a valóságait tartalmazza, amelyekben a budapesti gimnáziumok kiváló voltára emlékeznek vissza. A kiadvány értelmileg és érzelmileg ebben a rövid, mindössze öt oldal, mondhatni: egy előadásnyi mondanivalót kitevő részben kulminál, s így szép befejezése annak a vállalkozásnak, amelyre íróját és szerkesztőjét a nevezetes évforduló serkentette.

Egyébként ő nyilvánvalóan tisztában volt azzal, hogy az e recenzió című is felhasznált színtagma, a „96 oldalon '96-tól '96-ig” korlátai meghatározta terecskében e szerzteágazó és „hosszan tartó” témát 96 oldalon, ami valójában az 55 oldalnyi igen értékes, az egész kiadványt „feldobó” illusztrációt leszámítva mindössze 41 oldal, nem lehet tudománytörténeti elmélyültséggel megjeleníteni. Ezért a kiadvány centenáriumi, milleniumi és

A MAGYAROK CSELEKEDETEI ÉS NAGYJAI
A TUDOMÁNY ÉS TECHNIKA TÖRTÉNETÉBEN
EZERSZÁZ ÉV ÜZENETE

BUDAPEST, 1996

NAGY Ferenc

Ezerszáz év üzenete: A magyarok cselekedetei és nagyjai a tudomány és technika történetében: megjelent a honalapítás millicentenáriuma évében a Magyarok Világszövetsége és a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége által rendezett Magyarok IV. világkongresszusa és tudóstalálkozója alkalmából / írta és szerk. Nagy Ferenc. – Bp.: Better [etc.], 1996. – 96 p.

ISBN 963 85433 2 9

millicentenáriumot tárgyaló előfejezetében az általa itt közöltekkel illetően a tudóslexikon adatanyagára támaszkodik. Róla a következőket mondja el:

A *Magyarok a természettudomány és a technika történetében* című életrajzi lexikon „több mint félezer kiemelkedő magyar tudóst, mérnököt, orvost bemutató tudástár, amelyen tíz esztendeje dolgozunk. A könyv 1992-es változata ... széles körű együttműködés eredménye, amely a hazai tudomány- és technikatörténet jeles művelőinek összefogásával, közel kétszáz szerző közreműködésével, az OMIKK Tudomány- és Technikatörténeti Műhelyének koordinálásában készült [ismeretét lásd *TMT*, 1992. 11–12. sz. 514–515. p.] ... Az elmúlt négy esztendő munkájával, immár 250 szerző tudomány- és hazaszeretetéől támogatva elkészültünk a tudóslexikon lényegesen bővített változatával, és a millicentenáriumi ünnepi évben a széles olvasóközönség elé fogjuk bocsátani”. Általam is kéretik ennek betudásával fogadni a kiadványt.

A recenzens örömmel fedezte fel, hogy a szerző és szerkesztő több alkalommal (pl. *István király* intelmeinek ismertetésekor, *Bolyai Jánosról* szólván) érvényesíti munkájában a hungarus szemléletet. Egészében azonban nem a „magyarországiak cselekedeteiről és nagyjairól”, hanem a magyarokról beszél, pedig hát tudósaink és műszakiaink jelentős hányada német, szláv, zsidó és egyéb (legalábbis) származású. Így hát e kiadványra is jellemző az a meglehetősen elterjedt és a millicentenáriumi évben felerősödött sajátosság, hogy bár valamirevaló értelmiségünk őszinte kézfogásra törekszik a hajdan együtt élt nemzetekkel, a magyarországit mégis gyakorta pertraktálja magyarnak. Valahogy nem érzi a kárpát-medencei „sine qua non”-t megbéküléseink egyik fontos és olyan összetevőjének, amely a több mint ezer éven át tartó együttélésünknek a mi javunkra „ad fazont”. Kár.

Futala Tibor

Az elektronikus kiadás jövője és az angol könyvkiadók

A könyvkiadók vegyes érzelmekkel fogadják az elektronikus kiadás forradalmát. Legalábbis erről számol be az a vizsgálódás, amely 95 egyetemi és hivatásos könyvkiadónak szétküldött kérdőíven (46-an válaszoltak), néhány jelentős kiadóval folytatott interjú és a vonatkozó szakirodalmon alapszik.

Vajon szilárd-e a könyvkiadás gazdasági alapja?

Egyre nehezebb profitot nyerni a könyvkiadásból. Erősödik a verseny, szűkül a kereslet, a nagyobb ráfordítások miatt emelkednek a könyvárak, csökken az eladott példányok száma, aminek ismét árfejhajtó hatása van. A kiadó kényszerűen több címet tart kínálatában, hogy pénzénél legyen,